

2004

POMOČ DELAVCEM IN OTROKOM

Lani število zahtevkov za pomoč delavcem ni naraslo

Na jamstvenem skladu pomagajo delavcem, ki ostanejo brez zaposlitve, s terjatvami do podjetja v stečaju. Lani so pomagali 2180 upravičencem iz 122 podjetij. Preživninski sklad pa pomaga otrokom, za katere eden od staršev tri mesece zapored ali tri mesece v letu dni ne plača preživnine – leta 2004 je bilo takšnih otrok 3576. O tem je na novinarski konferenci govorila Lilijana Madjar, direktorica javnega jamstvenega in preživninskega

Iz Planike pa so zahteve pršele decembra 2004, zato konca leta niso mogli izdati ločb, saj niso prejeli podatka stečajnega upravitelja. Delavcem bodo izplačali zahteve prvi polovici marca.

Jamstveni in preživninski sklad upravičila svojo ustanovit

LJUBLJANA - Jamstveni sklad Republike Slovenije je bil ustanovljen pred petimi leti, poravnava pa naj bi obveznosti delodajalcev v položajih, ko podjetja zaradi nesolventnosti ne morejo več poravnati svojih obveznosti do zaposlenih delavcev. Pred tremi leti so izplačila sklada razširili še na nadomestila za neplačane preživnine.

Kljub temu, da so se pogoji izplačil ves čas delovanja skladov

Načrti jamstvenega in preživninskega sklada

Jamstveni in preživninski sklad je ob koncu leta 2003 izplačal nadomestila preživnine 2856 otrokom, skupna izplačila v letu 2003 pa so preseгла 476 milijonov tolarjev. Podobna gibanja so predvidena tudi za leti 2004 in 2005. Ob koncu leta 2004 naj bi prejemale nadomestilo preživnine približno 3700 otrok, ob koncu leta 2005 pa 4200. Povprečno naj bi v

vir: © L

Jamstveni sklad dela

brez zastankov

Jamstveni sklad je v petih letih delovanja 46 tisoč upravičencem izplačal skupno 6,6 milijarde tolarjev. Prejeli 2437 zahtevkov, ki so jih prejeli zaradi stečajev podjetij. Več kot sto podjetij stečajev podleteli. Več kot sto podjetij stečajev podleteli.

Imeti pravico ni dovolj. Pomagamo jo uveljavljati.

VKLJUČEVANJE JAMSTVENEGA IN PREŽIVNINSKEGA SKLADA V SISTEM E-UPRAVE

Mag. Lilijana Madjar

Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije je bil ustanovljen leta 1997 kot ustanova, ki bo skrbel za premoščanje težav delavcev, ki so zaradi stečaja ali prisilne poravnave ostali brez zaposlitve in brez vseh poplačil, ki jim po Zakonu o stečaju pripadajo. Ker je delo potekalo zelo počasi, so bile leta 2000 dotedanja Skladova naloga

so morali vlagatelji predložiti potrdila o stalnem prebivališču, za 5.571 otrok pa so morali vlagatelji predložiti še izpiske iz rojstne matične knjige. Pridobivanje vseh potrebnih listin je za marsikaterega vlagatelja zelo naporno in dolgotrajno, tako da smo se na Skladu ves čas delovanja soočali s problemom nepopolnih vlog. Izdaja ustreznih listin pa terja veliko časa tudi od zaposlenih na pristojnih upravnih enotah, tako da smo se že od vsega začetka zavedali, da je za uspešno delo nujno prožno sodelovanje z drugimi državnimi ustanovami, ki razpolagajo z različnimi bazami podatkov.

Spremembe zakona o jamstvenem in preživninskem skladu

Dve omejitvi odpravljeni

Do nadomestila preživnine po novem ne bodo upravičeni le revni otroci – Denar iz jamstvenega sklada tudi za manj kot tri mesece zaposlene – Skupaj 350 novih upravičencev

Ljubljana – Z novim letom bo odpravljena omejitev, po kateri imajo pravico do nadomestila preživnine le otroci iz revnih družin, drugi pa ne, čeprav roditelj ne plačuje preživnine, delavci, ki so bili pri delodajalcu zaposleni manj kot tri mesece,

> Učinkovito delo pri uveljavljanju pravic je mogoče le v odprti družbi, ki omogoča medsebojno povezovanje

mag. Lilijana Madjar
direktorica
Javni jamstveni
in preživninski sklad RS

Za Slovenijo je bilo leto 2004, predvsem 1. maj, čas velikih pričakovanj, a tudi čas negotovosti zaradi sprememb, ki jih prinaša formalno članstvo v Evropski uniji.

Na Javnem jamstvenem in preživninskem skladu Republike Slovenije smo ta dogodek pričakovali z optimizmom, saj povečuje odprtost, in s tem prenos znanja, izkušenj, primerjav in sodelovanja s tujimi organizacijami. Prav gotovo se bo dinamika prehajanja domačih in tujih oseb med državami Evropske unije povečala, zaradi česar v prihodnosti na Skladu pričakujemo, da bo naraslo število primerov, ki bodo presegali okvir slovenskega prostora. Na Skladu smo si za leto 2005 zastavili cilj, da z učinkovitim delom še naprej pomagamo pri uveljavljanju individualnih pravic tako na področju delovanja jamstvenega kot preživninskega sklada.

Zavedamo se, da je velika pričakovanja, ki jih spodbuja odprt evropski prostor, mogoče uresničiti samo tako, da ves čas skrbimo za višanje ravni svojega dela. To pa je mogoče predvsem s hitrim pretokom in dostopom do informacij. Zato smo lani kot ena prvih institucij v Sloveniji pristopili k projektu e-uprave in že na začetku leta začeli redno izmenjavati podatke s Centralnim registrom prebivalstva Republike Slovenije. To je bil izjemno pomemben korak k učinkovitejšemu delu, saj smo pridobili neposreden dostop do najnovejših informacij in podatkov, ki jih dnevno potrebujemo pri našem delu. Takšna povezovanja in uporabo informacijskih tehnologij za večjo učinkovitost dela močno podpiramo in se vanje vključujemo.

Usmerjenost Sklada k stalnemu razvoju kaže pogled na celotno sedemletno delovanje jamstvenega in petletno delovanje preživninskega sklada. Zaposleni smo se v teh letih zelo trudili, da smo izboljšali širše področje, v katerem delujemo. Čeprav je naše delovanje odvisno od zakonskih okvirov in določil, ves čas opozarjamo, da so praksa in izkušnje tiste, ki dejansko pokažejo na prednosti in slabosti reševanja pravice za plačilo in pravice do preživnine. Zato kot sestavni del svojega delovanja razumemo tudi opozarjanje na potrebne spremembe in izboljšave, ki lahko povečajo učinkovitost. K temu zlasti pripomorejo mednarodne dejavnosti, predvsem izmenjava mnenj z organizacijami, ki že imajo bogato zgodovino urejanja tega področja. Dokaz naše vztrajnosti in dobre organiziranosti pa je tudi dejstvo, da po našem, slovenskem zgledu, podobne institucije nastajajo tudi v nekaterih evropskih tranzicijskih državah.

V letu 2005 bomo zato vsi zaposleni na Skladu še naprej usmerjali svoje znanje in delovna prizadevanja v uveljavljanje pravice plačila za delo in pravice do preživnine po svojih najboljših močeh, strokovno, zavzeto in trdno prepričani, da je mogoče raven kakovosti dela nenehno višati.

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Lilijana Madjar'.

> Kazalo

1	Poslanstvo in vizija	6
2	Osebna izkaznica Sklada	7
3	Predstavitev dejavnosti	8
4	Pomembnejši dogodki v letu 2004	9
5	Jamstveni sklad v letu 2004	11
6	Jamstveni sklad od začetka delovanja do leta 2004	16
7	Preživninski sklad v letu 2004	19
8	Preživninski sklad od začetka delovanja do leta 2004	24
9	Mednarodna dejavnost Sklada	26
10	Pogled v leto 2005	27
11	Računovodski izkazi za leto 2004	28

Poslanstvo

Jamstveni sklad pomaga delavcem, da uveljavijo svojo temeljno pravico do plačila za delo, ko gre podjetje v stečajni postopek ali postopek prisilne poravnave. Sklad na tem področju svetuje delavcem in sindikatom, pa tudi stečajnim upraviteljem in upraviteljem prisilnih poravnav.

Preživninski sklad pomaga otrokom, da s pomočjo zakonitih zastopnikov uveljavijo svojo pravico do prejemanja nadomestila preživnine, in svetuje pri odločitvah za uveljavljanje teh pravic. Preživninske zavezance spodbuja k plačevanju preživnine oziroma ureditvi odnosov z otrokovim zakonitim zastopnikom.

Izterjava dolžnikov na jamstvenem skladu je stalna naloga in zagotavlja pomemben vir prihodkov za izplačila delavcem.

Izterjava dolžnikov na preživninskem skladu je ena od prednostnih nalog, ki se ne kaže samo v prihodkih, temveč tudi v spreminjanju miselnosti zavezancev za plačilo preživnine, ki se temu želijo izogniti.

Znanje, učinkovitost in strokovnost Sklada utruje z **mednarodnimi izkušnjami** in pripadnostjo vseh zaposlenih.

Pomembna sestavna dela poslanstva Sklada sta **obveščanje in vzpostavljanje dialoga** z vsemi, ki jim je temeljna dejavnost Sklada namenjena.

Vizija

Jamstveni sklad želi biti prepoznan kot strokovna institucija, ki v slovenskem družbenem prostoru deluje kot pobudnik za uveljavljanje pravic delavcev do prejemanja plačila za delo v primerih stečajnega postopka ali prisilne poravnave podjetja.

Preživninski sklad želi dosega prepoznavnost kot institucija, ki omogoča uveljavljanje pravice do prejemanja nadomestila preživnine. Dolgoročno želi skupaj z drugimi družbenimi dejavniki doseči ozaveščenost, da je pravica do preživnine temeljna pravica otrok razvezanih staršev. Sklad si bo s postopki izterjave prizadeval doseči čim večji delež tistih, ki se bodo zavedali, da se plačilo preživnine za otroka ne morejo izogniti.

Sklad želi z učinkovito komunikacijo utrjevati svojo vlogo strokovne in referenčne institucije pri posredovanju informacij, svetovanju in uveljavljanju pravic na področju svojega delovanja. Sklad bo skrbel za učinkovito vsebino in organizacijo dela, tako da bo zgled za oblikovanje podobnih institucij tudi v evropskem prostoru, predvsem v tranzicijskih državah.

Zaposleni na Skladu skrbimo za uresničevanje poslanstva in doseganje vizije s strokovnim znanjem in odgovornim ravnanjem.

Splošno o Skladu

Ime: Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije
Sedež: Kotnikova 28, Ljubljana
Telefon: (01) 4720 990
Faks: (01) 4720 991
Elektronski naslov: jpsklad@ess.gov.si
Spletni naslov: www.jps-rs.si

Brezplačni telefonski številki:

Jamstveni sklad: 080 11 21

Preživninski sklad: 080 14 14

Vodstvo Sklada

Direktorica: mag. Lilijana Madjar, univ. dipl. oec.

Sekretarka: Ajda Likar, univ. dipl. iur.

Vodja pravno-upravnega sektorja:

Miriam Ravnikar Šurk, univ. dipl. iur.

Vodja finančno-računovodskega sektorja:

Ana Šparemblek, univ. dipl. oec.

Nadzorni svet

Predsednik:

mag. Janez Drobnič, minister za delo, družino in socialne zadeve

Člani:

Alenka Bratušek, predstavnica Ministrstva za finance

Nevenka Lekše, predstavnica sindikatov, reprezentativnih za območje države

Vitko Roš, predstavnik organizacij delodajalcev, reprezentativnih za območje države

Nives Vogrič, predstavnica skupnosti centrov za socialno delo

Delovanje Sklada

Pravna oblika: javni sklad

Datum ustanovitve: 9. 5. 1997

Ustanovitelj: Republika Slovenija

Število zaposlenih: 21

Začetek delovanja:

Jamstveni sklad: 3. 11. 1997

Preživninski sklad: 18. 10. 1999

Zakonski okviri:

Zakon o javnem jamstvenem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 25/97, 10/98, 41/99, 53/99, 119/02)

Zakon o javnih skladih (Ur. l. RS, št. 22/2000)

Dejavnost Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije zajema naslednja področja in vsebine dela:

Jamstveni sklad:

zagotavljanje **pravic delavcev**, ki jim je delovno razmerje prenehalo **zaradi insolventnosti delodajalca** (stečajni postopek ali prisilna poravnava) ali izbrisa družbe iz sodnega registra na podlagi zakona o finančnem poslovanju podjetij.

Preživninski sklad:

zagotavljanje uveljavljanja **pravice do nadomestila preživnine** tistim otrokom, ki jim je s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo določena preživnina, vendar je preživninski zavezanci ne plačujejo.

Izterjava terjatev:

izterjava dolga družb, ki so postale dolžnice na podlagi izplačil delavcem, ki so izgubili zaposlitev zaradi insolventnosti delodajalca, **in izterjava dolga preživninskih zavezancev**, ki je nastal na podlagi izplačil nadomestil preživnine zakonitim zastopnikom.

V letu 2004 so delo Javnega jamstvenega in preživninskega sklada RS zaznamovali naslednji dogodki:

Januar:

začetek redne izmenjave podatkov s Centralnim registrom prebivalstva RS v okviru e-uprave; Javni jamstveni in preživninski sklad RS je ena prvih institucij v državi, ki so se vključile v e-upravo. Tako npr. zaposleni na Skladu pri upravnem odločanju redno izmenjujejo podatke s Centralnim registrom prebivalstva (CRP), v prihodnosti pa Sklad pričakuje podoben način sodelovanja še z nekaterimi drugimi ustanovami.

April:

Vlada RS je uskladila nadomestila preživnine skladno z rastjo cen življenjskih potrebščin in plač; nadomestilo preživnine se je povišalo za 4,5 odstotka.

April:

jamstveni sklad je prejel največ sredstev od subrogacij in sicer 95.878.905,40 tolarjev.

Maj:

sprememba kazenske zakonodaje. Ta sprememba se sicer neposredno ne nanaša na delovanje Sklada. Pričakuje pa se, da bo med drugim pripomogla k zmanjšanju števila preživninskih zavezancev, ki se izmikajo plačevanju preživnine, in posledično zmanjšala število otrok, upravičenih do nadomestila preživnine. Za storitev kaznivega dejanja neplačevanja preživnine bo z zaporom do enega leta kaznovan vsak, ki ne bo plačeval preživnine, čeprav bi jo moral in mogel, in to celo ne glede na to, ali je bilo zaradi tega ogroženo preživljanje otroka.

Junij:

na preživninskem skladu je bilo zabeleženo največje število otrok, ki jim je bila v posameznem mesecu izdana odločba o priznanju pravice do nadomestila preživnine. To število otrok je znašalo 113.

Oktober:

pet let delovanja preživninskega sklada.

November:

sedem let delovanja jamstvenega sklada.

December:

največ zahtev je jamstveni sklad prejel v zadnjem mesecu leta, in sicer 719.

Delavci brez plač, regresa in malice

V koprskem invalidskem podjetju Inde zaposleni razmišljajo o izredni odpovedi delovnega razmerja

KOPER – Koprsko invalidsko podjetje Inde ima že od preteklega ponedeljka blokirane vse transakcijske računalniške in se dogovorijo za drugastranke s tem ne strinjajo, nam je včeraj povedal Mihael Svanjak, od-

umaknejo in se dogovorijo za drugačen način poravnave.

»Moje stranke želijo svoj denar. Jaz izvršb ne morem umakniti, če se stranke s tem ne strinjajo,« nam je včeraj povedal Mihael Svanjak, odbojalne sindikalne organizacije S 90, ki zastopa nekaj nekdašnjih, ukvarja pa se tudi s i sedanjih zaposlenih. Ravno se na sestanku pri sindikatu S 90 zbrali tudi sedanji zaposlojdetju Inde, ki niso prejeli i regresa, poleg tega jim je di-

rektor Pines dolžen še plače za april in maj.

Slabo kaže tudi za junijsko plačo, zaposleni v Inde so pred dnevi ostali

leto plač ne prejemo redno. Zaker bodo nekaj mesecev dobili dnja dva meseca jih sploh tor sicer ves čas nekaj obljdar njegovim obljubam ni mo več. Odkar je prišel v podjetjem vedno slabše. Češ, ti začne groziti,« so vč zaposleni v Inde, ki vidijo tev, da po 112. členu zakoni njih razmerjih sprožijo pos dne odpovedi.

V tem primeru bi bili upj odpravnine in odškodnit kaj, ko je direktor v tem č razprodal. Podjetje je p uničil. Od papirjev, ki nan

Sklad pomagal 50.000 delavcem

Te dni mineva sedem let, odkar je začel delovati jamstveni sklad, in pet let, kar deluje preživninski sklad. V tem času so na skladu finančno pomagali več kot 50.000 delavcem, ki so izgubili deli plačilne nesposobnosti delodajalcev. Z izplačilom nado prežvinnine pa je sklad podi skoraj 5000 otrokom, bila določena preživnina, je preživninski zavezanci ijejo.

no sporočili z republiškega jamstvenega in preživninnlada, so se intenzivno ukvar izterjavami. Tako so na polevanja jamstvenega sklali 2,7 milijarde tolarjev, na

Po Piku še Svila

Okržno sodišče v Mariboru je konec februarja uvedlo stečajni postopek za tovarno Svila, v kateri je bilo včasih več kot 700 zaposlenih, na koncu pa je dajala delo okoli 150 delavkam. Za stečajno upraviteljico zadnje večje tekstilne tovarne v Podravju je sodišče imenovalo Dito Kastelic.

Predlog za uvedbo stečajnega postopka je pripravila uprava Svile na čelu z Edvinom Makucem, ki je kot krizni menedžer poprijel za krmilo podjetja pred nekaj meseci. Uprava je predlagala stečaj po tem, ko so lastniki Svile na skupščini z veliko večino glasov zavrnili predlog za dokapitalizacijo podjetja v višini 1,2 milijarde tolarjev. Brez injekcije svežega kapitala pa Svila ne more preživeti.

Lani jeseni so Svilo poskušali rešiti tudi z uvedbo drugega postopka prisilne poravnave. Tik pred novim letom pa je uprava Svile umaknila predlog za prisilno poravnavo, ker nekateri upniki, največji med njimi je država, svojih terjatev niso bili pripravljeni spremeniti v lastniške deleže.

V zadnjem letu Svila ni uspevala pridobiti dovolj dela in naročil, zato so bile njene proizvodne zmogljivosti lani zasedene za približno 20 odstotno.

Delavci Svile so zaradi tega izgubili več mesecev doma. Zaradi vsega tega so lani v prvih mesecih lani ustvarila blizu pet milijonov evrov izgube. Obveznosti Svile do upnikov so konec novembra znašale nekaj več kot dve milijardi tolarjev. Že sredi lanskega leta so imeli ločivni upniki (tisti, ki jih je treba poplačati najprej) za 778 milijonov tolarjev terjatev. Nepremič

ženje podjetja je po neuradnih ocenah znašalo 1,4 milijarde tolarjev. Na c 218 milijonov tolarjev terj kar 85 odstotkov do kupce »Za delavce je zelo hudo, k čaj, saj tekstilni delavci v Mit težko najdejo novo zaposl Stupisa v podjetju Miro Klpa je tudi dobro, da se je a lavci vsaj vemo, na čem smc tako, kot je proizvodnja p dolgo ne more iti več naj moralo denimo doma čaka delavcev. Veliko delavcev je dni.«

Kot pravi Koneček, je Svilo

Jamstveni sklad izplačal 819 MRD SIT

Jamstveni in preživninski sklad je lani iz 133 podjetij prejel 2.897 zahtev za uveljavljanje pravic zaradi plačilne nesposobnosti delodajalca. V državi je bilo v lani 338 podjetij, v katerih je bil začet stečajni postopek, v 78 podjetjih se je začela prisilna poravnava, pri 11 pa se je začela likvidacija. Direktorica omenjenega sklada Lilijana Madjar je včeraj predstavila nekaj pomembnih novosti, ki jih prinaša novela zakona o jamstvenem in preživninskem skladu. Odpravljena je omejitev, po kateri je moral biti delavec zaposlen pri delodajalci, pri kateri je

Jamstveni sklad pomagal tudi delavcem Planike

ve pred prenehanjem delovnega razmerja imeli to pravico tudi tisti, ki kot tri mesece pred prenehanjem delovnega razmerja niso bili zaposleni pri delodajalci. Jamstvene ustanove ne smejo biti prisilne poravnave. Zanj jamči država zaradi plačilne nesposobnosti delodajalca. Lani je sklad pomagal 819 delavcem, kar je za približno 20 odstotno več kot leta 1998 do konca lanskega leta okoli 2.799 upravičencev in 104 podjetij.

Jamstveni sklad pomagal tudi delavcem Planike

Denar bo marca

Javni jamstveni in preživninski sklad je od ustanovitve leta 1998 do konca lanskega leta okoli 2.897 podjetij prejel 2.897 zahtev za uveljavljanje pravic zaradi plačilne nesposobnosti delodajalca. V državi je bilo v lani 338 podjetij, v katerih je bil začet stečajni postopek, v 78 podjetjih se je začela prisilna poravnava, pri 11 pa se je začela likvidacija.

Več kot sto zahtev je lani sklad prejel iz Planike (672), Tekstilne tovarne Prebold (213), Elektronike Velenje (146), STTIM Trbovlje (130) in Tovarne volnenih izdelkov Majšperk (114). Največ zahtev je prejel iz območja Kranja (29,1 odstotka), Ljubljane (20,6 odstotka) in Maribora (14,1 odstotka). Sklad je lani izdal 2185 odločb, od tega skoraj 93 odstotkov pozitivnih. Negativne odločbe je sklad izdal običajno zaradi tega, ker delavec ni izgubil dela zaradi insolventnosti podjetja ali ni prijavil terjatev v stečajnem postopku.

Plačilo za delo.

Največ zahtev iz Planike

Jamstveni sklad je lani največ zahtev za izplačilo neizplačanih terjatev prejel od delavcev kranjske Planike.

Ljubljana - Delavci, ki so zaradi stečaja, prisilne poravnave ali izbrisa gospodarske družbe iz sodnega registra ostali brez zaposlitve in zaradi tega že nekaj mesecev niso prejeli prejemkov iz delovnega razmerja, lahko uveljavljajo v javnem jamstvenem in preživninskem skladu. Lani je sklad pomagal 819 delavcem, kar je za približno 20 odstotno več kot leta 1998 do konca lanskega leta okoli 2.799 upravičencev in 104 podjetij.

delovnega razmerja lahko uveljavljajo največ tri minimalne plače, za čas neizrabljenega letnega dopusta največ polovico minimalne plače in za odpravnino največ eno minimalno plačo. Kot je povedala direktorica sklada mag. Lilijana Madjar, so lani za uveljavljanje prvstnih pravic prejeli zahteve od 2.417 delavcev iz 120 pod-

tega dobrih 50 milijonov tolarjev za neizkoriščeni letni dopust, vse ostalo pa za plače in nadomestila plač. O zahtevkih bodo odločili ta teden, tako da delavci lahko pričakujejo izplačila do 10. marca.

Sklad je lani 2.180 delavcem iz 133 podjetij izplačal 837 milijonov tolarjev, pri tem pa je povprečno neto iz-

Planikine trgovine zaprte, na cesti 80 prodajalk

KRANJ – Ker Planika zaradi stečaja ne izdeluje več nove kolekcije obutve, so od danes naprej zaprte prav vse Planikine trgovine. Ob delo je 80 prodajalk po vsej Sloveniji. Trgovine so zaprli po razprodaji zalog. Po besedah stečajnega upravitelja jalk po vsej Sloveniji. Trgovine so zaprli po razprodaji zalog. Po besedah stečajnega upravitelja

šče. Odpuščeni delavci so svoje zahtevke po izplačilu zamujenih plač pošiljali tudi na jamstveni in preživninski sklad, ki

je ta mesec izdal 664 odločb. Vrednost odločb je dobrih 215 milijonov tolarjev. Povprečno neto izplačilo na upravičenca je

163.000 tolarjev. Upravičenci bodo denar dobili prihodnji teden.

primoz.knez@dnevnik.si

Od 1. januarja do 31. decembra 2004 je jamstveni sklad prejel 2.437 zahtev, ki so jih poslali zaposleni iz 120 gospodarskih družb.

Delovanje jamstvenega sklada je v letu 2004 potekalo tekoče in neprekinjeno. To je bilo mogoče predvsem zaradi jasnejše ureditve področja, ki jo je prinesel nov zakon o delovnih razmerjih v letu 2003, ter ustalitve prakse stečajnih upraviteljev in sodne prakse.

Pravica do izplačila

Pravico do izplačila sredstev iz jamstvenega sklada imajo tisti delavci, ki so izgubili delo zaradi začetka stečajnega postopka, zaradi pravnomočno uvedenega postopka prisilne poravnave ali zaradi izbrisa gospodarske družbe iz sodnega registra v skladu z določili zakona o finančnem poslovanju podjetij. Poleg tega morajo delavci, ki želijo uveljavljati pravice iz zakona o Javnem jamstvenem in preživninskem skladu Republike Slovenije (v nadaljevanju zakon), svoje terjatve prijaviti v rokih in na način, kot je določeno v zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, oziroma zahtevati varstvo svojih pravic v rokih in na način, določen v predpisih, ki urejajo delovna razmerja.

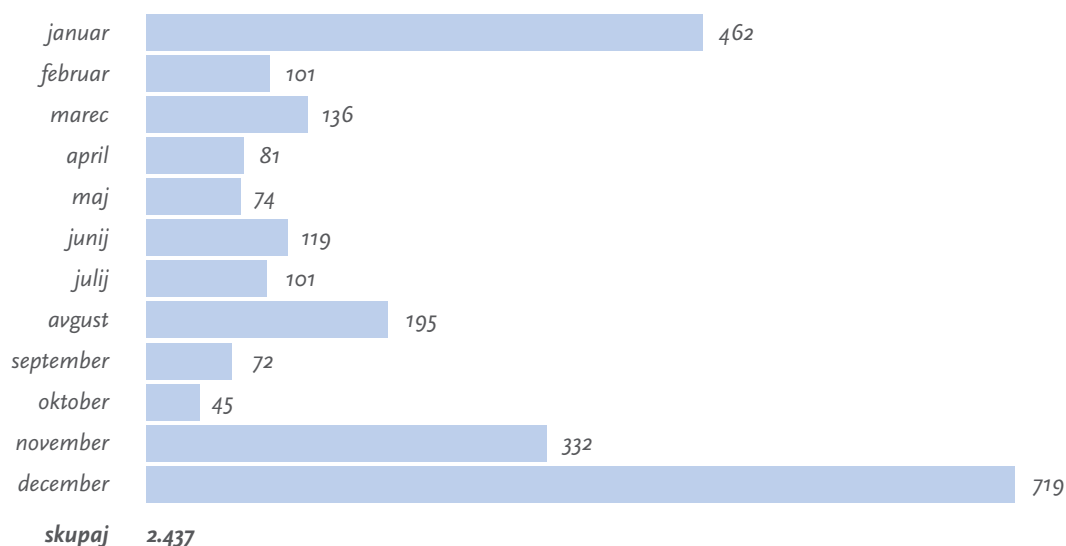
Vložene zahteve

Postopek za uveljavitev pravic se vedno začne na zahtevo upravičenca, ki odda zahtevo za poravnavo obveznosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca (v nadaljevanju zahteva) na območno službo Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju Zavod). Rok za oddajo zahteve je 90 dni od datuma prenehanja delovnega razmerja. V letu 2004 je bilo Sloveniji 712 gospodarskih družb, v katerih se je začel stečajni postopek, medtem ko je bilo leto pred tem takšnih družb 688.

Od 1. januarja do 31. decembra 2004 je jamstveni sklad prejel 2.437 zahtev, ki so jih poslali zaposleni iz 120 gospodarskih družb. Sklad je izdal 2.185 odločb, od tega 2.040 pozitivnih (93,4 %) ter 145 (6,6 %) odločb, s katerimi je v celoti ali delno zavrnil zahtevo.

Prikaz vloženih zahtev po posameznih mesecih kaže, da so zahteve na jamstveni sklad v letu 2004 prihajale neenakomerno. Največ jih je Sklad prejel na začetku in koncu leta, torej januarja in decembra (48,4 % vseh vloženih zahtev), najmanj pa septembra in oktobra (4,8 % vseh vloženih zahtev).

Graf 1: Število vloženih zahtev v letu 2004 po mesecih

Jamstveni sklad je v letu 2004 prejel več kot sto zahtev iz petih gospodarskih družb:

- Planika d. d., Kranj 672 zahtev,
- Tekstilna tovarna Prebold d. d., Prebold 213 zahtev,
- Elektronika Velenje d. d., Velenje 146 zahtev,
- STTIM d. o. o., Trbovlje 130 zahtev,
- Tovarna volnenih izdelkov Majšperk d. o. o., Majšperk 114 zahtev.

Pri vseh drugih podjetjih se je povprečje zahtev gibalo okoli 10.

Jamstveni sklad
je v letu 2004
več kot sto zahtev prejel
iz petih gospodarskih
družb.

Statistika vloženih zahtev po območnih službah Zavoda kaže, da je lani največ zahtev prispelo iz kranjske območne službe: 710 vloženih zahtev na tej območni službi zajema kar 29,1 % vseh vloženih zahtev. Sledita ji ljubljanska območna služba s 504 zahtevami (kar predstavlja 20,9 %) in Maribor s 346 vloženimi zahtevami (kar znaša 14,2 %). Iz teh treh območnih služb je jamstveni sklad skupaj prejel kar 64,2 % vseh vloženih zahtev. Najmanj zahtev je bilo vloženih na območni službi Sevnica, od koder jih je Sklad prejel le sedem (in obsegajo 0,3 % vseh zahtev). Sklad v letu 2004 ni prejel nobene zahteve iz območne službe Novo mesto.

Tabela 1: Število vloženih zahtev v letu 2004 po območnih službah Zavoda

območna služba Zavoda	vložene zahteve	odstotek
Kranj	710	29,1
Ljubljana	504	20,9
Maribor	346	14,2
Celje	345	14,1
Velenje	250	10,2
Murska Sobota	172	7
Nova Gorica	81	3,3
Koper	22	0,9
Sevnica	7	0,3
Novo mesto	0	0
skupaj	2.437	100

Sklad je v letu 2004 zaradi prenehanja delovnega razmerja, ki je nastalo kot posledica izbrisa gospodarske družbe po določilih zakona o finančnem poslovanju podjetij, prejel devet zahtev delavcev iz treh podjetij. Od tega je enemu upravičencu izplačal sredstva v višini 492.896 tolarjev.

Skupno število vloženih zahtev na jamstveni sklad se je v letu 2004 v primerjavi z letom prej sicer zmanjšalo za četrtno, tako kot se je zmanjšalo tudi število izdanih odločb in izplačil. Pri tem je pomemben podatek, da se je skupni znesek vseh izplačanih sredstev zmanjšal samo za osem odstotkov. Ključni razlog za to je višji znesek povprečnega izplačila, ki je narasel zaradi povečevanja minimalne plače, predvsem pa zaradi višjih terjatev upravičencev jamstvenega sklada. Iz tega je mogoče povzeti, da so podjetja, ki gredo v stečaj, vse bolj finančno izčrpana. Takšen sklep dodatno potrjuje dejstvo, da je v Sloveniji veliko stečajev, ki se zaključijo takoj po začetku stečajnega postopka, saj sredstva iz stečajne mase ne zadoščajo niti za pokritje stroškov postopkov.

Izdane odločbe

Sklad je v letu 2004 na podlagi zahtev, ki so jih upravičenci vložili za uveljavljanje pravic zaradi insolventnosti delodajalca, izdal 2.185 odločb. Od tega je izdal 2.040 pozitivnih odločb (kar predstavlja 93,4 %), 145 odločb (torej 6,6 %) pa je v celoti ali delno zavrnil. Negativne odločbe so bile izdane zaradi neizpolnjevanja zakonskih pogojev ali zaradi tega, ker so delavci že prejeli poplačilo svojih terjatev. Na Sklad so upravičenci vložili 24 pritožb: v 10 primerih so se upravičenci pritožili proti pozitivni odločbi, v 14 primerih pa proti zavrnilni odločbi.

Sklad je v letu 2004 na podlagi zahtev, ki so jih upravičenci vložili za uveljavljanje pravic zaradi insolventnosti delodajalca, izdal 2.185 odločb. Od tega je izdal 2.040 oziroma 93,4 % pozitivnih odločb.

Tabela 2: Število vloženih zahtev, odločb in izplačil v letu 2004 po območnih službah Zavoda

območna služba Zavoda	vložene zahteve	pozitivne	negativne	odločene	izplačane
Celje	345	335	9	344	357
Koper	22	6	19	25	4
Kranj	710	34	2	36	34
Ljubljana	504	506	45	551	628
Maribor	346	462	7	469	462
Murska Sobota	172	129	2	131	129
Nova Gorica	81	83	0	83	79
Novo mesto	0	0	0	0	1
Sevnica	7	10	56	66	11
Velenje	250	475	5	480	475
skupaj	2.437	2.040	145	2.185	2.180

Opomba k tabeli:

Pri posameznih območnih službah Zavoda se pojavlja večje število odločenih zahtev od vloženih, kar je posledica tega, da so bile nekatere zahteve poslane na Sklad konec leta 2003 in je lahko Sklad o njih odločal šele v letu 2004. Večje število izplačanih zahtev od števila odločenih zahtev pri posameznih območnih službah Zavoda je prav tako posledica tega, da so nekatere, decembra 2003 izdane odločbe, postale pravnomočne januarja 2004 in so upravičenci prejeli izplačilo šele v letu 2004.

Izplačila

Upravičenci lahko od jamstvenega sklada prejmejo sredstva v skupni višini največ 4,5 minimalne plače.

Znesek, ki ga upravičenci prejmejo na podlagi odločbe o priznanju pravic, lahko vključuje neizplačane plače oziroma nadomestila plač za zadnje tri mesece pred datumom prenehanja delovnega razmerja – v višini največ treh minimalnih plač, določenih s posebnim predpisom na dan izdaje odločbe, nadomestila plače za čas neizrabljenega letnega dopusta, do katerega je delavec upravičen v tekočem koledarskem letu – v višini največ ene polovice minimalne plače in odpravnine v višini in pod pogoji, ki jih za presežne delavce določajo predpisi o delovnih razmerjih – v višini največ ene minimalne plače. **Upravičenci lahko od jamstvenega sklada prejmejo sredstva v skupni višini največ 4,5 minimalne plače.**

Sredstva za izplačilo upravičencem je jamstveni sklad črpal iz proračuna (57 % celotne vrednosti sredstev) in iz sredstev, pridobljenih s subrogacijami (43 % celotne vrednosti sredstev).

Tabela 3: Število upravičencev, ki so v letu 2004 prejeli nadomestilo, po območnih službah Zavoda

območna služba Zavoda	število upravičencev	odstotek
Ljubljana	628	28,8
Velenje	475	21,8
Maribor	462	21,2
Celje	357	16,4
Murska Sobota	129	5,9
Nova Gorica	79	3,6
Kranj	34	1,6
Sevnica	11	0,5
Koper	4	0,2
Novo mesto	1	0,0
skupaj	2.180	100

V letu 2004 je na podlagi odločb o priznanju pravic iz naslova insolventnosti delodajalca izplačila prejelo 2.180 upravičencev iz 121 podjetij v skupni višini 836.996.830 tolarjev.

Skupni znesek izplačil na jamstvenem skladu v letu 2004 ni dosegel zneska iz leta 2003, vendar presega zneske izplačil iz let 1999, 2000, 2001 in 2002. Tako samo na podlagi manjšega

zneska izplačil v letu 2004 ni mogoče predvidevati, da bi se tak trend lahko nadaljeval tudi v prihodnje, predvsem zato, ker je bilo na jamstveni sklad v decembru vloženih največ zahtev v letu 2004. O teh zahtevah bo Sklad odločal v letu 2005.

Najvišja izplačila po posameznih gospodarskih družbah je Sklad izplačal upravičencem naslednjih družb:

- Tekstilna tovarna Prebold d. d., Prebold,
- Elektronika Velenje d. d., Velenje,
- Gradis nova d. o. o., Maribor,
- Stol Ambienti d. o. o., Kamnik,
- STTIM d. o. o., Trbovlje,
- Tovarna Muta – kmetijska mehanizacija d. o. o., Muta,
- Konsi, proizvodnja in trgovina d. o. o., Kobilje.

Delež vseh izplačanih sredstev v letu 2004 je za upravičence zgoraj navedenih družb znašal dobrih 59 %. Največ izplačil so upravičenci prejeli decembra, ko je 411 upravičencev dobilo izplačila v skupnem znesku 178.478.117 tolarjev.

Tabela 4: Število upravičencev, ki so v letu 2004 prejeli nadomestilo, in skupna izplačila nadomestil po mesecih

mesec	število upravičencev	izplačilo v SIT
januar	176	75.069.481
februar	28	10.714.510
marec	390	139.910.920
april	255	107.526.601
maj	403	121.621.205
junij	68	28.389.730
julij	152	43.071.423
avgust	123	58.592.843
september	30	15.703.856
oktober	41	10.002.291
november	103	47.915.853
december	411	178.478.117
skupaj	2.180	836.996.830

V letu 2004 je na podlagi odločb o priznanju pravic iz naslova insolventnosti delodajalca izplačila prejelo 2.180 upravičencev iz 121 podjetij v skupni višini 836.996.830 tolarjev.

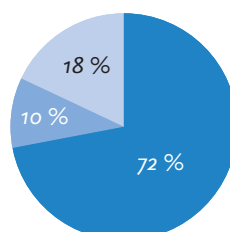
Povprečno neto izplačilo nadomestila na upravičenca je lani znašalo 251.086 tolarjev, povprečno bruto izplačilo pa 340.014 tolarjev.

Za leto 2004 je opazno povečanje povprečnega izplačila nadomestila na upravičenca v primerjavi z letom 2003. Tako se je povprečno bruto izplačilo na upravičenca povečalo za 11 %, povprečno neto izplačilo pa za 22,3 %. **Povprečno neto izplačilo nadomestila na upravičenca je lani znašalo 251.086 tolarjev** (medtem ko je leta 2003 znašalo 205.365 tolarjev), **povprečno bruto izplačilo pa je znašalo 340.014 tolarjev** (v letu 2003 pa 302.990 tolarjev). Največ izplačil (28,8 %) so prejeli upravičenci iz ljubljanske območne službe Zavoda, najmanj (0,04 %) pa iz novomeške območne službe Zavoda.

Lani so upravičenci največ sredstev (72 %) prejeli zaradi neizplačanih plač in neizplačanih nadomestil plač za plačane odsotnosti z dela, 18 % vseh izplačil je obsegalo izplačilo za neizplačane odpravnine, preostalih 10 % izplačanih sredstev pa je jamstveni sklad izplačal za nadomestila plač za čas neizkoriščenega letnega dopusta.

Graf 2: Deleži posameznih vrst izplačil v letu 2004

■ plača	606.966.223 SIT
■ dopust	83.615.994 SIT
■ odpravnina	146.414.613 SIT
skupaj	836.996.830 SIT

Lani so upravičenci največ sredstev (72 %) prejeli zaradi neizplačanih plač in neizplačanih nadomestil plač za plačane odsotnosti z dela.

Plačilo za delo.

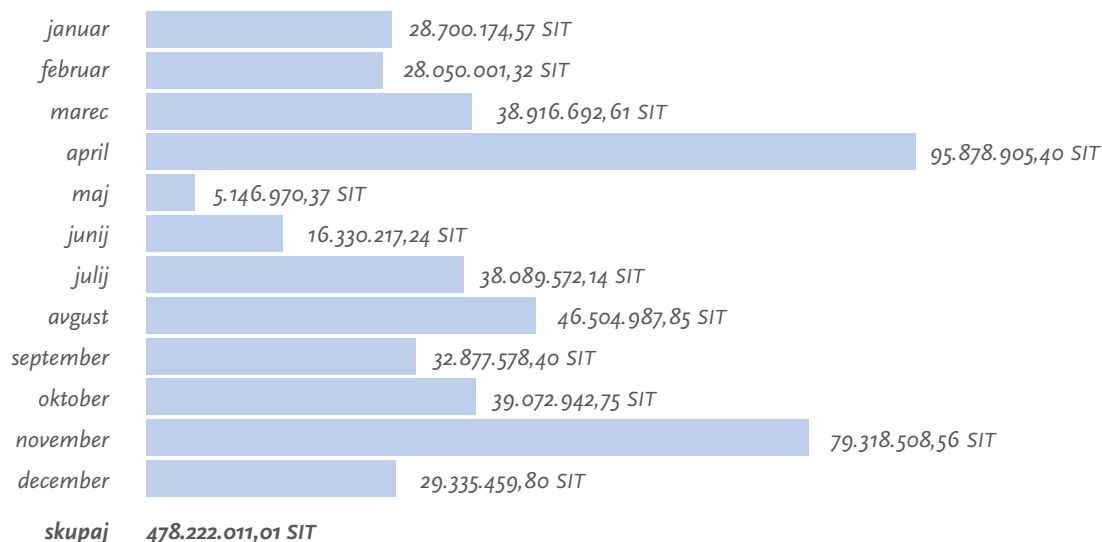
V letu 2004 je Sklad s subrogacijami prejel za 478.222.011 tolarjev sredstev.

Delež sredstev, izplačanih za posamezno pravico v letu 2004, je ostal približno enak kot leto pred tem; nekoliko sta se v letu 2004 zmanjšala deleža izplačanih sredstev od odpravnin in neizkoriščenega dopusta, povečal pa se je delež neizplačanih plač in nadomestil plač.

Terjatve

V letu 2004 je Sklad s subrogacijami (to pomeni, da z izvršitvijo odločb, ki jih je izdal jamstveni sklad, preidejo terjatve delavca na Sklad, in sicer do višine, ki jo je Sklad izplačal) prejel za 478.222.011 tolarjev sredstev. Najvišji znesek je Sklad prejel aprila, znašal je 95.878.905,40 tolarjev.

Graf 3: Mesečna vračila od subrogacij v letu 2004 po mesecih

Sklad je imel 31. decembra 2004 terjatve do 273 gospodarskih družb v skupnem znesku 2.323.508.584 tolarjev. Več kot tretjina vseh odprtih terjatev predstavlja dolg desetih družb, največji dolžnik pa je na ta dan dolgoval skoraj deset odstotkov vseh sredstev. Jamstveni sklad si s svojimi dejavnostmi prizadeva, da bi v čim večji meri izterjal izplačana sredstva in s tem zagotovil pomemben vir sredstev za izplačila zaradi insolventnosti delodajalcev. Medtem ko je družba dolžnica v postopku prisilne poravnave, se skuša jamstveni sklad v okviru veljavne zakonodaje z vodstvom družbe dogovoriti o načinu vračila dolga, ki bi bil sprejemljiv za družbo z vidika nadaljnjega poslovanja. Če se Sklad in družba ne moreta dogovoriti, jamstveni sklad zavaruje terjatev tako, da vloži tožbo. Če je postopek prisilne poravnave neuspešen in je v družbi dolžnici uveden stečajni postopek, Sklad pravočasno prijavi terjatev. Dolg tistih družb, ki so bile 31. decembra 2004 v stečajnem postopku in so bile dolžnice Sklada, je znašal 2.220.642.767 tolarjev.

Sklad je imel 31. decembra 2004 terjatve do 273 gospodarskih družb v skupnem znesku 2.323.508.584 tolarjev.

31. decembra 2004 je bilo 24 družb dolžnic Sklada iz postopka prisilne poravnave, njihov skupni dolg pa je znašal 94.916.410 tolarjev. To je posebej pomembno zato, ker je Sklad pri terjatvah iz prisilne poravnave upravičen do celotnega poplačila, medtem ko je v stečajnih postopkih delež povračila odvisen od že navedenih dejavnikov, na katere nima vpliva. Terjatev Sklada zapade v plačilo s tistim dnevom, ko nakaže izplačila upravičencem. Pri tem se Sklad zaveda finančnih težav družbe, ki se je ravnokar začela finančno reorganizirati, zato skuša v okviru veljavne zakonodaje doseči z družbo dolžnico dogovor o načinu vračila dolga, ki bi bil za družbo najbolj sprejemljiv z vidika nadaljnjega poslovanja. Po prejemu sodne odločbe Sklad počaka na pravnomočnost in izvršljivost, nato pozove dolžnika k izpolnitvi obveznosti, ki jo je ugotovilo in določilo sodišče. Če dolžnik dolga ne plača, lahko Sklad predlaga prisilno izterjavo.

> Jamstveni sklad od začetka delovanja do leta 2004 6

Jamstveni sklad je 3. novembra 2004 zabeležil sedem let delovanja. V tem obdobju je izplačal finančna sredstva več kot 52.000 upravičencem v skupnem znesku skoraj 8,5 milijarde tolarjev. V relativno kratkem obdobju je Sklad dosegel zavidljivo kontinuiteto dela ter z dejavnostmi pri izterjavi dolga pomembno povečal pritok sredstev s subrogacijami.

Sklad je z intenzivnim in vztrajnim prizadevanjem za izterjavo dolga v preteklih letih, predvsem z vlaganjem tožb, med drugim spodbudil sodišča, da so oblikovala enotno in za Sklad ugodno stališče o pravicah, ki jih lahko uveljavljajo delavci zaradi insolventnosti delodajalcev. Tu velja posebej opozoriti na stališče Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki je večkrat pritrdilo stališču jamstvenega sklada o pravici do odpravnine delavcev, ki so izgubili zaposlitev zaradi insolventnosti delodajalca. To je velik uspeh za Sklad in zato tudi precej vpliva na njegovo delovanje. Uspeh je bilo mogoče doseči le z doslednim in strokovno utemeljenim zagovarjanjem stališč na vseh sodiščih.

Za lažje delo jamstvenega sklada je bila opravljena tudi analiza problematike podjetij v prisilni poravnavi, saj se je izkazalo, da je treba glede na splošni gospodarski položaj oblikovati temeljna izhodišča za izterjavo sredstev, ki so jih podjetja v prisilni poravnavi dolžna vrniti Skladu. Tako je bilo iz obsežnega dopisovanja z gospodarskimi družbami ugotovljeno, da družbe dolžnice dolga ponavadi niso priznavale. Glavni razlog je bil, da se je večina družb dolžnic znašla v težkem gospodarskem položaju, zaradi česar je zanje vračilo dolga Skladu predstavljalo velik problem. Izhodišča, oblikovana na Skladu, so bila umeščena v Splošne pogoje poslovanja sklada in so dobra podlaga za iskanje dogovorov o načinu vračila dolga z družbami dolžnicami, ki so v postopku prisilne poravnave.

Tabela 5: Število vloženih zahtev, odločb in izplačil po letih

leto	vložene	pozitivne	negativne	odločene	izplačane	znesek izpl. v SIT
3.11.- 31.12.1997	18.676	/	/	/	/	/
1998	18.621	32.075	3.229	35.304	31.364	3.771.876.065
1999	3.984	5.199	1.059	6.258	5.150	815.167.640
2000	4.336	3.995	853	4.848	4.533	735.519.699
2001	2.651	3.121	499	3.620	3.085	599.473.483
2002	2.893	2.827	299	3.126	2.799	819.880.208
2003	3.308	3.052	137	3.189	3.008	911.393.710
2004	2.437	2.040	145	2.185	2.180	836.996.830
skupaj	56.906	52.309	6.221	58.530	52.119	8.490.307.635

Od leta 1997 do konca leta 2004 je Sklad izplačal 52.119 zahtev v skupni višini skoraj 8,5 milijarde tolarjev.

Tabela 6: Izplačila po pravicah v tolarjih po letih

leto	plača v SIT	dopust v SIT	odpravnina v SIT	skupaj v SIT
1998	1.816.150.459	707.339.780	1.248.385.826	3.771.876.065
1999	473.794.622	134.975.008	206.398.010	815.167.640
2000	426.020.307	96.031.965	213.467.427	735.519.699
2001	350.094.019	100.148.485	149.230.979	599.473.483
2002	537.349.204	114.054.204	168.476.800	819.880.208
2003	592.121.630	115.606.435	203.665.645	911.393.710
2004	606.966.223	83.615.994	146.414.613	836.996.830
skupaj	4.802.496.464	1.351.771.871	2.336.039.300	8.490.307.635

Od leta 1997 do konca leta 2004 je Sklad izplačal 52.119 zahtev v skupni višini skoraj 8,5 milijarde tolarjev.

Za leto 1998 je značilno precejšnje odstopanje v višini skupnega zneska izplačil in posameznih pravic glede na druga leta, vzrok za to pa je retroaktivna veljava zakonskih določil za delavce, ki jim je prenehalo delovno razmerje zaradi insolventnosti delodajalca v obdobju od 2. 1. 1994 do začetka poslovanja Sklada. Ti delavci so lahko vložili zahteve na jamstveni sklad v 90 dneh po začetku delovanja Sklada, plačila pa so bila izvedena v letu 1998.

Prav tako velja, da so leta 1998, v strukturi skupnega zneska izplačil, odpravnine in nadomestila za neizkoriščen dopust predstavljali relativno visok delež (33 oziroma 18,7 %). Razlog za to je veliko število zahtev, ki so jih delavci vložili na podlagi že omenjene retroaktivne veljave zakona in v katerih so uveljavljali predvsem pravici do odpravnine in nadomestila za neizkoriščen dopust. Delež odpravnin in nadomestil za neizkoriščen dopust v skupnem znesku izplačil se je v naslednjih letih zmanjševal.

Tabela 7: Znesek vračil na jamstveni sklad po letih

leto	vračila v SIT
1998	50.955.218
1999	638.228.844
2000	467.126.216
2001	421.319.391
2002	409.786.665
2003	414.091.346
2004	478.222.011
skupaj	2.879.729.691

Podatki kažejo, da je vrednost izterjav na jamstvenem skladu v letu 2004 dosegla drugo najvišjo vrednost od začetka delovanja Sklada. Višjo izterjavo je Sklad dosegel samo še leta 1999.

Znesek vračil s subrogacijami je v obdobju od začetka delovanja jamstvenega sklada pa do konca leta 2004 znašal 2.879.729.691 tolarjev, kar obsega skoraj 34 % izplačanih zneskov.

Višino tega deleža je treba obravnavati v okviru celotnega delovanja Sklada – Sklad dolg izterjuje od gospodarskih subjektov, ki so ponavadi v velikih finančnih težavah. Zaposleni na Skladu morajo natančno usklajevati zakonske obveznosti Sklada, da ta čim prej izterja dolg v celoti, in širši družbeni interes, da se s finančno-ekonomskimi metodami (finančno reorganizacijo) izboljša gospodarsko stanje gospodarskega subjekta – dolžnika, ki je v postopku prisilne poravnave. Vztrajanje Sklada pri takojšnjem vračilu dolga, torej, takoj ko ta zapade v plačilo, bi veliko večino dolžnikov iz prisilne poravnave pahnilo v stečaj; hkrati pa izterjave ni mogoče odlagati v nedogled, predvsem ker imajo vračila s subrogacijami pomemben delež v proračunu Sklada, prav tako pa tudi zaradi petletnega zastaralnega roka.

Jamstveni sklad je od leta 1998, ko je začel izterjevati dolgove, uspešno pridobil sredstva v višini skoraj treh milijard tolarjev. Nasprotno bi bilo treba ta sredstva za opravljanje zakonsko določenih nalog zagotoviti iz državnega proračuna. Preostali znesek (dobri dve milijardi tolarjev) pa bo od 273 dolžnic jamstveni sklad skušal izterjati v prihodnje.

Znesek vračil s subrogacijami je v obdobju od začetka delovanja jamstvenega sklada pa do konca leta 2004 znašal 2.879.729.691 tolarjev, kar obsega skoraj 34 % izplačanih zneskov.

Neplačevanje preživnin še vedno problem

Izterjavo otežujejo dolgotrajni sodni postopki

LJUBLJANA – V letošnjem letu je javni jamstveni in preživninski sklad izdal 496 odločb o nadomestilu preživnine za 644 otrok. Lani so to pravico priznali tisoč otrokom, v zadnjih treh letih pa število zahtev za nadomestilo preživnine znaša

Preživnina iz sklada

Iz javnega preživninskega sklada je lani nadomestilo preživnine prejelo 312

na da sa pi de po ze re ze oc či

Približno tretjina neplačnikov

Nadomestilo preživnine iz preživninskega sklada je lani dobivalo 3576 otrok

Preživnina je otrokova pravica.

po zakonu o jamstvenem in preživninskem skladu upravičen do izplačila nadomestila preživnine. To pravico je ljavljati za otroka, pravomočno sogovorom pri cenilno delo oz. z za lbo določena pre- jo zavezanec ne trok še ni star let, za plačilo pre- je že najmanj tri- žen predlog za iz- otroka do šestega i znaša nadome- tarjev, za stare- no.

ga od šest do štirinajst let 15.583 tolarjev in za otroka od štirinajstega do osemnajste- ga leta starost 18.416 tolarjev.

Kot je povedala direktorica javnega jamstvenega in preživninskega sklada mag. Lili- jana Madjar, je lani sklad 3.576 otrokom, med katerimi jih je bilo 312 z Gorénjskega, izplačal 558 milijonov tolarjev nadomestila preživnine, od 766 novih zahtev jih je bilo z Gorénjskega 65. Število otrok in znesek izplačil naraščata iz meseca v mesec, takšna giba- nja pričakujejo tudi v prihod-

Letos je izplačila prejelo 1625 upravičencev iz 91 podjetij, in sicer v povprečju 243.000 tolar-jev na upravičenca (skupaj 600 milijonov tolarjev). Od tega so sed

Kako do preživnine za otroka?

PREŽIVNINA PO MERI OTROKA

jih lahko dobi otrok iz eh zneskov, je tudi na- adomestil, ki jih izpla- mestil, je na predstavit- ca Javnega jamstvenega

3576 ot čna mes

ih zasto odstotki za nado ki sta za pravičer edmimi e, je 95 c

Lani izplačano za 558 milijonov državnih preživnin

V letu 2004 je Sklad izplačal nadomestila preživ- ne v skupni vrednosti 558.374.760 tolarjev za sku- 3576 otrok. Povprečna mesečna višina nadome- preživnine v decembru 2004 je znašala 16.332 to- jev.

Število otrok in znesek izplačil iz meseca v m- naraščata. Tako je sklad samo lani dreiel 599 za-

Do preživnin odslej več otrok?

Novi zakon naj bi natančno opredelil odgovornost preživljanja otrok in višino preživnin - Odslej širši krog upravičencev - Najnižja preživnina v državi en tolar, najvišja kar 175.000 tolarjev - Na preživninski sklad prišlo najmanj zahtev iz Nove Gorice - le 1,5 odstotka

SLOVENIJA, PRIMORSKA - Čeprav sodi pravica otrok do preživljanja med njegove osnovne pravice, je v praksi socialna varnost otrok v razvoznih družinah zaradi neplače- vanja preživnin pogosto ogrožena. Znano je, da preživnino marsikateri otrok kljub s sodbo ali dogovorom o določeni višini preživnine prejme šele po prisilni izvršbi. Ti postopki

za socialno delo Koper, kjer nam je direktorica Marija Perkovič povedala, da je do preživnin upravičenih 920 ljudi: 686 je mladoletnih, 206 je otrok, ki se še šolajo,

dohodek na družinskega člana ne presega 55 odstot- kov povprečne plače v državi v preteklem letu. Z ome- njeno spremembo naj bi do- segli enako obravnavanje ot-

seganja dohodkov, naj bi sklad nadomestila začel iz- plačevati 1. februarja letos. Upravičenci bodo pripada- joča izplačila dobili za obdo- bje od veljavnosti novele

otroka. Zahteve še vedno vlagajo zlasti ženske.

Pomoč pri izterjavah

In kako je izplačevanje

Delovanje preživninskega sklada je namenjeno otrokom, ki jim s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo pripada določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo.

Preživninski sklad je v letu 2004 nadaljeval prizadevno delo pri odločanju o pravici do nadomestila preživnine in izplačevanje priznanih pravic. Sklad se je tudi intenzivno posvetil izterjavi dolga preživninskih zavezancev. Posebna pozornost je bila namenjena pridobivanju uradnih podatkov o dolžnikih, kar je temeljni pogoj za učinkovito izterjavo.

Pravica do nadomestila preživnine

Delovanje preživninskega sklada je namenjeno otrokom, ki jim s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo pripada določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo. Kot neplačevanje preživnine se upoštevajo primeri, ko preživninski zavezanec ne plača preživnine tri mesece zaporedoma oziroma jo plačuje neredno. Za neredno plačevanje gre takrat, ko preživninski zavezanec v zadnjih 12 mesecih skupno dolguje vsaj tri mesečne preživnine. Pravico do nadomestila preživnine ima otrok, ki je državljan Republike Slovenije in ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma je tujec in ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji, če je tako določeno z meddržavnim sporazumom ali ob pogoju vzajemnosti. Poleg tega je za uveljavljanje te pravice nujno, da je zakoniti zastopnik že začel postopek izterjave, ki traja več kot tri mesece oziroma je bil neuspešno zaključen. Pravica do izplačila nadomestila preživnine traja do otrokovega dopolnjenega 15. leta starosti oziroma do 18. leta, če otrok ni v delovnem razmerju.

Pri delovanju preživninskega sklada je treba poudariti, da lahko spremljanje posamezne zahteve, ki se začne z njeno vložitvijo, traja tudi do 18 let. V tem času se okoliščine, ki vplivajo na pravico do nadomestila preživnine, večkrat spremenijo, Sklad pa mora vsako spremembo upoštevati in ustrezno ukrepati. Na višino nadomestila preživnine na primer vpliva starost otroka, morebitna plačila preživninskega zavezanca pa lahko pomenijo ustavitev izplačil Sklada oziroma mirovanje pravice do nadomestila preživnine. Če se otrok po dopolnjenem 15. letu zaposli, izgubi pravico do nadomestila preživnine. Lahko pa se spremeni tudi višina preživnine, ki jo sodišče določi z novo odločbo, ali pa pride do novega dogovora pri centru za socialno delo in podobno.

Spremljanje pozitivnih odločb

Podatek o številu vloženih zahtev za prejemanje nadomestila preživnine v letu 2004 na preživninski sklad je podatek o številu novih zahtev. Večina dela preživninskega sklada je usmerjena na spremljanje zadev za otroke, ki imajo pozitivno odločbo o priznanju pravice za nadomestilo preživnine in se jim ta tudi tekoče izplačuje oziroma zadrži, če je preživnina tekoče plačana.

Sklad izplačano nadomestilo preživnine terja od preživninskega zavezanca, večina primerov pa je zelo zahtevnih, kompleksnih in dolgotrajnih. Na uspešnost izterjave preživninskega sklada močno vpliva dejstvo, da so dolžniki Sklada večinoma zavezanci, katerih dolg je zelo težko izterjati. Eden od pogojev za priznanje pravice do nadomestila preživnine je, da je bila izvršba zakonitega zastopnika na sodišču neuspešno končana ali pa poteka že več kot tri mesece.

Preventivno delovanje

Pomembna funkcija preživninskega sklada je tudi preventivno delovanje: Sklad skuša s svojim obstojem in delovanjem doseči, da preživninski zavezanci začnejo prostovoljno izpolnjevati obveznost plačevanja preživnine. V letih od ustanovitve preživninskega sklada ugotavljamo, da se je miselnost preživninskih zavezancev spremenila – Sklad je torej pogosto preživninske zavezance spodbudil k prostovoljnemu plačevanju preživnine oziroma k ureditvi odnosov z zakonitim zastopnikom otroka. Po ocenah Sklada je bilo tako urejeno neplačevanje preživnine za več kot 500 otrok. Ta podatek je izjemno pomemben ter ni zanemarljiv prav zaradi kompleksnosti in dolgotrajnosti reševanja teh problemov.

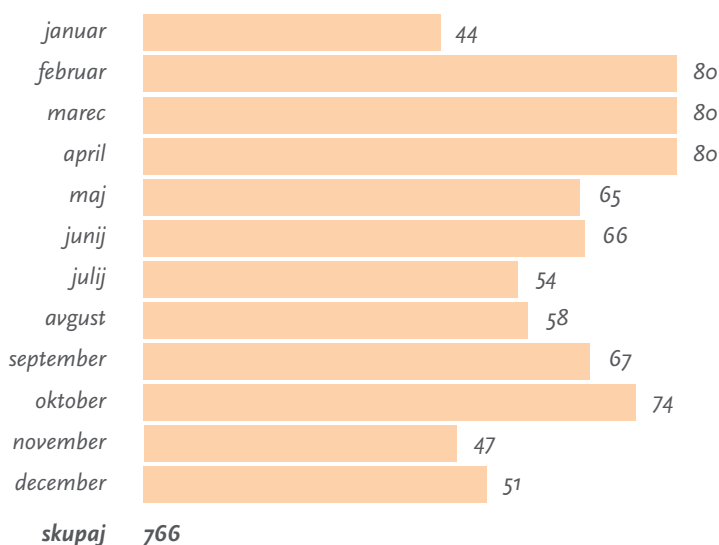
Pomembna funkcija preživninskega sklada je tudi preventivno delovanje: Sklad skuša s svojim obstojem in delovanjem doseči, da preživninski zavezanci začnejo prostovoljno izpolnjevati obveznost plačevanja preživnine.

Vložene zahteve

Sklad je v letu 2004 prejel 599 zahtev za 766 otrok.

Celoten postopek za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine se začne tako, da zahtevo za uveljavitev pravice do nadomestila preživnine vložijo zakoniti zastopniki na posebej predpisanem obrazcu (gre za obrazec Državne založbe Slovenije, št. 8.42 – v nadaljevanju zahteva). Zahtevo mora skupaj s prilogami posredovati neposredno preživninskemu skladu po pošti ali osebno. Z eno zahtevo lahko zakoniti zastopnik zahteva nadomestilo preživnine za več otrok istega preživninskega zavezanca, Sklad pa spremlja evidenco za vsakega posameznega otroka kot samostojnega upravičenca. Pravica do izplačila nadomestila preživnine traja do otrokovega dopolnjenega 15. leta starosti oziroma do 18. leta, če otrok ni v delovnem razmerju. **Sklad je v letu 2004 prejel 599 zahtev za 766 otrok.**

Graf 4: Število otrok, za katere je bila v letu 2004 vložena zahteva, po mesecih

Preživninski sklad je največ zahtev prejel v treh zaporednih mesecih, to je od februarja do aprila, vsakič za 80 otrok. V tem obdobju velika večina zakonitih zastopnikov vlaga zahtevo za otroški dodatek na centre za socialno delo. Ker je potrdilo o vložitvi zahteve na Sklad ena od prilog v postopku določitve otroškega dodatka, se lahko domneva, da je to razlog za večji prirast zahtev prav v tem obdobju. Najmanj zahtev, samo za 44 otrok, je Sklad prejel januarja, manj zahtev je bilo tudi novembra (za 47 otrok) in decembra (za 51 otrok).

Tabela 8: Število otrok, za katere je bila v letu 2004 vložena zahteva, po območjih

območje	število otrok	odstotek
Ljubljana	273	35,6
Maribor	155	20,3
Celje	70	9,1
Kranj	65	8,5
Koper	58	7,6
Murska Sobota	44	5,7
Velenje	39	5,1
Novo mesto	24	3,1
Sevnica	22	2,9
Nova Gorica	16	2,1
skupaj	766	100

Največ zahtev je v letu 2004 prispelo na preživninski sklad z območja Ljubljane (35,6 %) in Maribora (20,3 %), najmanj pa z območja Nove Gorice (2,1 %).

V letu 2004 je Sklad izdal 666 odločb za 863 otrok. Pravica do nadomestila preživnine je bila priznana 730 otrokom.

Tudi v letu 2004 so zakoniti zastopniki otrok z eno zahtevo uveljavljali nadomestilo preživnine za več otrok enega preživninskega zavezanca. V letu 2004 je povprečno število otrok na zahtevo znašalo 1,3. Največ zakonitih zastopnikov (74 %) je vložilo zahtevo za enega otroka, 22 % je bilo zakonitih zastopnikov za dva otroka, 2 % zakonitih zastopnikov je vložilo zahtevo za tri otroke in dva zakonita zastopnika za štiri otroke.

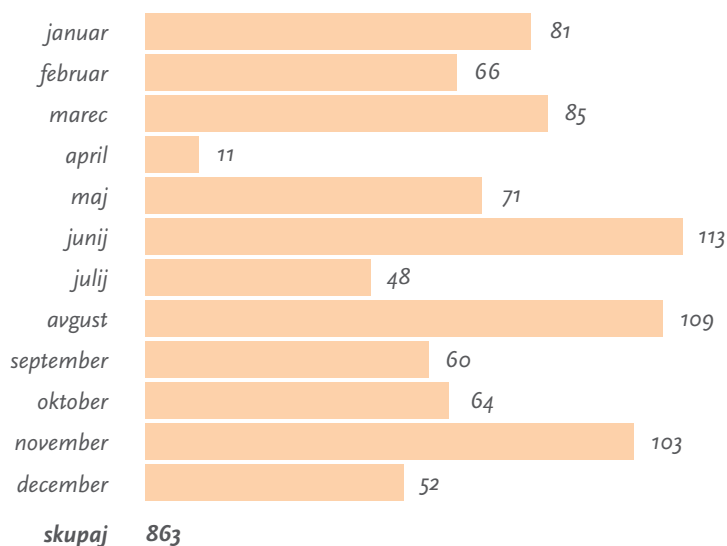
Izdane odločbe

V letu 2004 je Sklad izdal 666 odločb za 863 otrok. Pravica do nadomestila preživnine je bila priznana 730 otrokom, 52 otrok pa ni izpolnjevalo pogojev za pridobitev navedene pravice, najpogosteje zaradi preseganja starosti nad 18 let.

Največ odločb je bilo izdanih za otroke z ljubljanskega in mariborskega območja, najmanj pa za otroke z novogoriškega območja.

Lani so zakoniti zastopniki še pred izdajo odločbe preživninskega sklada umaknili zahteve za 11 otrok. Razlog za umik zahteve je bil v večini primerov, da so preživninski zavezanci začeli sproti plačevati preživnino. Sklad je v letu 2004 zavrnil nepopolne zahteve za 70 otrok, ker zakoniti zastopniki zahteve kljub pozivom niso dopolnili.

Graf 5: Število otrok, za katere je bila v letu 2004 izdana odločba, po mesecih

Lani so zakoniti zastopniki še pred izdajo odločbe preživninskega sklada umaknili zahteve za 11 otrok.

Največ odločb je bilo izdanih v juniju, in sicer za 113 otrok. Večje število odločb je bilo izdanih tudi avgusta (za 109 otrok) in novembra (za 103 otroke), najmanj odločb, le za 11 otrok, pa aprila. Povprečno število otrok, za katere so bile v posameznem mesecu izdane odločbe, je 72.

Tabela 9: Število otrok, za katere je bila v letu 2004 vložena zahteva, izdana odločba in izplačano nadomestilo preživnine, po območjih

območje	vložene	odločene			izplačane
		pozitivne	negativne	zavržbe	
Celje	70	70	6	3	353
Koper	58	54	2	4	210
Kranj	65	58	3	10	312
Ljubljana	273	247	28	26	1.053
Maribor	155	157	8	13	794
Murska Sobota	44	51	0	2	225
Nova Gorica	16	12	0	5	66
Novo mesto	24	24	2	3	153
Sevnica	22	20	0	0	140
Velenje	39	37	3	4	270
skupaj	766	730	52	70	3.576

Večje število odločenih zadev od vloženih na posameznih območjih je posledica tega, da so bile nekatere zahteve poslane na Sklad konec leta 2003 in se je o njih odločalo šele leta 2004. Večje število izplačanih od odločenih zadev na nekaterih območjih pa je posledica dejstva, da so nekatere, decembra 2003 izdane odločbe, postale pravnomočne januarja 2004 in so upravičenci prejeli izplačilo šele v letu 2004.

Izplačila

Višina nadomestila preživnine je odvisna od otrokove starosti in višine preživnine, določene s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom, sklenjenim pri centru za socialno delo. Vlada Republike Slovenije je 1. aprila 2004 uskladila nadomestilo preživnine z rastjo cen življenjskih potrebščin in plač; nadomestilo preživnine se je povišalo za 4,5 odstotka. **Po uskladitvi je nadomestilo preživnine za otroka do 6. leta starosti znašalo 14.167 tolarjev, za otroka od 6. do 14. leta starosti 15.583 tolarjev, za otroka nad 14. letom starosti pa 18.416 tolarjev.**

Če je preživnina določena nižje od zakonsko določenega nadomestila, otroku pripada nadomestilo v višini, določeni s sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom.

Tabela 10: Število otrok, ki so v letu 2004 prejeli nadomestilo preživnine, ter skupna izplačila nadomestila preživnine po mesecih

mesec	število otrok	znesek izplačil v SIT
januar	2.876	43.795.589
februar	2.906	43.654.818
marec	2.897	43.383.671
april	2.914	43.645.608
maj	2.902	43.492.331
junij	2.929	48.590.487
julij	2.929	48.765.592
avgust	2.981	48.643.593
september	3.015	48.138.146
oktober	3.047	48.459.048
november	3.040	47.370.978
december	3.088	50.434.899
skupaj		558.374.760

Opomba:

V letu 2004 je Sklad izplačal nadomestila preživnine 3.576 otrokom v skupni vrednosti 558.374.760 tolarjev. Decembra 2004 je Sklad izplačal nadomestilo preživnine 3.088 otrokom v skupni višini 50.434.899 tolarjev, kar je tudi najvišje mesečno izplačilo v letu 2004. Razlika v številu otrok je posledica tega, da nekateri preživninski zavezanci občasno plačajo preživnino in da nekaterim otrokom med letom preneha pravica do nadomestila preživnine. Povprečna višina izplačila nadomestila preživnine v decembru je znašala 16.332 tolarjev.

Višina povprečnega izplačila nadomestila preživnine je odvisna od višine določene preživnine za otroke in strukture upravičencev po starostnih razredih. Na podlagi zakonskega določila kar tretjina otrok prejema nadomestilo preživnine v višini določene preživnine. Ti zneski pa so nižji od višine nadomestila preživnine, določenega za ta starostni razred.

Po uskladitvi je nadomestilo preživnine za otroka do 6. leta starosti znašalo 14.167 tolarjev, za otroka od 6. do 14. leta starosti 15.583 tolarjev, za otroka nad 14. letom starosti pa 18.416 tolarjev.

Sklad vlaga predloge za izvršbo na izvršilne oddelke sodišč po vsej Sloveniji, s katerimi od preživninskih zavezancev zahteva vračilo sredstev, ki jih je izplačal namesto njih zakonitim zastopnikom otrok.

Število primerov, pri katerih sodelujejo odvetniki, se iz leta v leto zmanjšuje. Sklad s številnimi poizvedbami in ustreznimi povezavami z zunanjimi institucijami hitro in učinkovito pridobiva podatke, potrebne za čim popolnejši izvršilni predlog.

V letu 2004 je Sklad izterjal 80 milijonov tolarjev, v petih letih delovanja preživninskega sklada pa skoraj 185 milijonov tolarjev.

Terjatve

Zelo pomembno področje dela v preživninskem skladu je izterjava dolga preživninskih zavezancev, prav tako tudi izterjava dolga pri zakonitih zastopnikih, ki so neupravičeno prejeli sredstva iz preživninskega sklada. **Sklad vlaga predloge za izvršbo na izvršilne oddelke sodišč po vsej Sloveniji, s katerimi od preživninskih zavezancev zahteva vračilo sredstev, ki jih je izplačal namesto njih zakonitim zastopnikom otrok.**

Sklad postane na dan izplačila nadomestila preživnine zakonitim zastopnikom otrok upnik v razmerju do preživninskih zavezancev, in sicer do višine izplačanega nadomestila. To pomeni, da preživninski sklad vstopi v terjatev otroka proti preživninskemu zavezancu do višine izplačila. 31. decembra 2004 je preživninski sklad izkazoval terjatve do več kot 3.000 dolžnikov oziroma preživninskih zavezancev.

Postopki izterjave

Sklad vodi postopke izterjave zoper preživninske zavezance že od začetka delovanja samostojno in s pomočjo odvetnikov, ki postopke izterjave vodijo v imenu in za račun Sklada. **Število primerov, pri katerih sodelujejo odvetniki, se iz leta v leto zmanjšuje. Sklad s številnimi poizvedbami in ustreznimi povezavami z zunanjimi institucijami (Centralni register prebivalstva pri Ministrstvu za notranje zadeve, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve, Klirinško depotna družba in druge) hitro in učinkovito pridobiva podatke, potrebne za čim popolnejši izvršilni predlog.** Kljub temu pa je sodelovanje z odvetniki v nekaterih primerih še vedno potrebno. Skladu to narekuje načelo gospodarnega ravnanja s sredstvi Sklada, saj vlaganje izvršilnih predlogov zoper dolžnike poteka po vsej državi. Poleg tega to od Sklada zahteva tudi pravna ureditev, po kateri lahko določena dejanja kot pooblaščenci pred sodiščem opravljajo izključno odvetniki.

Uspešnost izterjave

Veliko večino dela, povezanega z vlaganjem izvršilnih predlogov in tožb, opravljajo zaposleni Sklada, kar je glede na zahtevnost, obseg in trajanje pravnih in izvršilnih postopkov, prav tako pa tudi glede na relativno majhno število zaposlenih, zelo zgovoren podatek. Odstotek sredstev, ki jih je Sklad uspel izterjati, znaša skoraj 15 % v primerjavi z izplačili v istem letu. Pri tem je treba poudariti, da je odstotek izterjav popolnoma primerljiv z odstotki v drugih evropskih državah. Zvezna republika Nemčija, ki je med evropskimi državami po ureditvi nadomestila najbližja slovenskemu modelu, dosega približno 22-odstotno izterjavo, pri čemer je treba upoštevati dejstvo, da tovrstna ustanova v Nemčiji deluje že od leta 1981 in da je dohodek na prebivalca v Nemčiji precej večji kot v Sloveniji. **V letu 2004 je Sklad izterjal 80 milijonov tolarjev, v petih letih delovanja preživninskega sklada pa skoraj 185 milijonov tolarjev.**

> Preživninski sklad od začetka delovanja 8 do leta 2004

Preživninski sklad je začel delovati 18. oktobra 1999, v teh letih pa je pridobil številne izkušnje pri uveljavljanju pravice do nadomestila preživnine. Od začetka delovanja do konca leta 2004 je preživninski sklad prejel 4.897 zahtev za 6.337 otrok. Še vedno so pogosti primeri, ko so zahteve zakonitih zastopnikov otrok nepopolne.

Pri nepopolnih vlogah ponavadi manjkajo določena dokazila, ki jih Sklad potrebuje za pravilno, zakonito in hitro odločanje. Če v teh primerih ne gre za priloge, ki jih Sklad lahko pridobi po uradni dolžnosti, Sklad pozove zakonitega zastopnika k dopolnitvi.

Tabela 11: Število vloženih zahtev in število otrok po letih

leto	število zahtev	število otrok
1999 (od 18.10.1999)	1.156	1.534
2000	1.119	1.441
2001	638	811
2002	619	785
2003	766	1.000
2004	599	766
skupaj	4.897	6.337

Opomba k tabeli:

Z eno vlogo lahko zakoniti zastopnik/zastopnica vloži zahtevo za nadomestilo preživnine za več otrok.

Največ zahtev je Sklad prejel v prvih mesecih delovanja, torej na koncu leta 1999 in na začetku leta 2000. Od takrat dalje pa je bilo gibanje vloženih zahtev vsa leta zelo enakomerno. Takšen trend pričakujemo tudi v prihodnjih letih.

Tabela 12: Skupna izplačila nadomestil preživnine v tolarjih po letih

leto	izplačilo v SIT	odstotek
2000	205.240.546	10,6
2001	308.832.296	16
2002	379.927.139	19,7
2003	476.770.155	24,8
2004	558.434.899	28,9
skupaj	1.929.205.035	100

Število otrok in znesek izplačil iz leta v leto naraščata, takšna gibanja pa je mogoče pričakovati tudi v prihodnje, saj se povečujeta število otrok in povprečna višina nadomestila preživnine.

Tabela 13: Vračila dolžnikov na preživninski sklad v tolarjih po letih

leto	vračilo v SIT	odstotek
2000	6.459.408	3,5
2001	23.593.890	12,8
2002	27.997.276	15,2
2003	46.851.584	25,3
2004	80.083.443	43,2
skupaj	184.985.601	100

Število otrok in znesek izplačil iz leta v leto naraščata, takšna gibanja pa je mogoče pričakovati tudi v prihodnje.

V petih letih delovanja je Sklad s subrogacijami zbral skoraj 185 milijonov tolarjev.

V petih letih delovanja je Sklad s subrogacijami zbral skoraj 185 milijonov tolarjev. Aktivna izterjava izplačanih nadomestil preživnine od tistih, ki so jo sicer zavezani plačevati, torej od preživninskih zavezancev, pa ima še en pomemben učinek. Zaradi vstopa Sklada v razmerje zakoniti zastopnik – preživninski zavezanec so slednji bolj pripravljeni na prostovoljno izpolnjevanje obveznosti plačevanja preživnine, ki jim ga nalaga bodisi sodba sodišča bodisi dogovor, sklenjen s centrom za socialno delo.

Na uspešno in učinkovito delovanje jamstvenega in preživninskega sklada vpliva sodelovanje z drugimi primerljivimi organizacijami v Evropi, ki urejajo to področje. Spremljanje dogajanja v drugih evropskih državah je pomembno tudi za širjenje znanja in nenehno utrjevanje strokovnosti zaposlenih na Skladu. Hkrati pa Sklad s svojo organiziranostjo in načinom delovanja vpliva na nastajanje podobnih institucij predvsem v evropskih tranzicijskih državah.

Jamstveni sklad

Jamstveni sklad že od svoje ustanovitve navezuje stike s sorodnimi ustanovami v tujini. Pri izmenjavi izkušenj s posameznimi državami in sodelovanjem z Mednarodno organizacijo dela se je potrdila učinkovita organiziranost jamstvenega sklada, ki zagotavlja uveljavljanje pravic delavcev ob insolventnosti delodajalca, prav tako pa ima vzpostavljen učinkovit sistem izterjave terjatev. **Izmenjava mnenj s predstavniki Mednarodne organizacije dela ter predstavniki iz Belgije, Češke, Švedske in Grčije je potrdila, da je lahko slovenski model, ki ureja sistem uveljavljanja pravic do plačila za delo, zgled različnim državam, ki to področje šele urejajo oziroma ga želijo regulirati.**

Mednarodna organizacija dela omogoča državam v tranziciji in državam kandidatkam za članstvo v Evropski uniji, da se v širšem izobraževanju na področju plačnih sistemov seznanijo tudi z institucionalnimi in zakonodajnimi okviri delovanja jamstvenih institucij v različnih državah. Tako je kar nekaj držav spoznalo delovanje jamstvenega sklada v Sloveniji, na primer Latvija, Romunija, Bolgarija in Hrvaška. Predstavniki nekaterih od njih pa so se v Sloveniji tudi podrobneje posvetovali, kako vzpostaviti tovrstno ustanovo v domačem okolju.

Sodelovanje s sorodnimi ustanovami v tujini in širše sodelovanje z Mednarodno organizacijo dela so nadvse koristni za razvoj Sklada. Mednarodna izmenjava izkušenj hkrati razširja pogled na problematiko in je dragocen vir za načrtovanje še učinkovitejšega delovanja Sklada.

Preživninski sklad

Mednarodno sodelovanje preživninskega sklada omogoča, da se Sklad seznanja s primeri dobrih praks in dosežkov, prav tako pa tudi z morebitnimi pomanjkljivostmi v drugih državah. Z izmenjavo znanj in praktičnih izkušenj od drugod zaposleni širijo svojo strokovnost in znanje ter ju prenašajo v vsakodnevno delovanje v dobro upravičencev, ki jim Sklad pomaga pri uveljavljanju njihovih pravic.

Po podatkih, do katerih trenutno dostopa Sklad, problematiko neplačevanja preživnin sistemsko rešujejo le nekatere evropske države (Švedska, Avstrija, Nemčija), pa še te različno glede na ureditev družinske zakonodaje ter glede na ureditev in delovanje drugih, s tem področjem tesno povezanih sistemov (sodstvo idr).

Na splošno velja, da se sistemi reševanja vprašanja neplačevanja preživnin v posameznih državah med seboj zelo razlikujejo, še bolj pa so različne ustanove, ki skrbijo za to področje. Primerjava z drugimi evropskimi državami predvsem pri izterjavi preživninskih zavezancev pa kaže, da imajo različne države podobne probleme.

Z vstopom v Evropsko unijo se bo pojavilo več primerov z mednarodnim elementom, zato se bo okrepilo mednarodno sodelovanje in bodo izkušnje, ki jih in jih bo Sklad tudi v prihodnje nabiral v stikih z drugimi državami, precej pomagale pri njegovem delovanju in razvoju.

Izmenjava mnenj s predstavniki Mednarodne organizacije dela ter predstavniki iz Belgije, Češke, Švedske in Grčije je potrdila, da je lahko slovenski model, ki ureja sistem uveljavljanja pravic do plačila za delo, zgled različnim državam, ki to področje šele urejajo oziroma ga želijo regulirati.

Na splošno velja, da se sistemi reševanja vprašanja neplačevanja preživnin v posameznih državah med seboj zelo razlikujejo, še bolj pa so različne ustanove, ki skrbijo za to področje.

V preteklih letih se je potrdila upravičenost ustanovitve in obstoja jamstvenega in preživninskega sklada, ki sta postala del sistema na področjih delovne in družinske ureditve v državi. Predvidevamo, da se bo obseg dela v letu 2005 povečal na obeh skladih, saj pričakujemo še večje število upravičencev.

Na **jamstvenem skladu** bo na začetku leta treba zagotoviti izplačilo velikemu številu upravičencev, ki so zahteve Skladu poslali decembra 2004 (Planika). Po ocenah se bo tudi število novo vloženih zahtev gibalo v okvirih povprečja zadnjih let, se pravi okoli števila 3000, tako da bo skupno izplačani znesek precej presegel tistega iz leta 2004. Upoštevati je treba tudi visoki znesek povprečnega izplačila, ki narašča iz leta v leto.

Zato bo Sklad – tako kot do sedaj – tudi v letu 2005 veliko pozornosti namenil izterjavi in s tem zagotovil pomemben vir sredstev za izplačila upravičencem.

Po ocenah se bo na **preživninskem skladu** število novo vloženih zahtev gibalo v okvirih povprečja zadnjih let, torej za nekaj več kot 800 otrok. Ker pa bo do nadomestila preživnine upravičena tudi večina prejemnikov iz preteklega leta, se bo število potencialnih prejemnikov konec leta gibalo predvidoma okoli številke 4000 otrok. Nekaterim otrokom bo pravica prenehala zaradi dopolnitve polnoletnosti (18 let), ureditve plačevanja s strani zavezanca, namestitve v zavod ali rejo ali zaradi skupnega gospodinjstva s preživninskim zavezancem. Nekateri otroci pa do nadomestila preživnine ne bodo upravičeni vsak mesec, ker zavezanci občasno vendarle plačajo preživnino.

Skupni znesek izplačil na preživninskem skladu bo tako precej presegel tistega iz leta 2004. Ker so na preživninskem skladu sredstva, ki jih Sklad izterja na podlagi subrogacij, pomemben vir za izplačila nadomestil preživnine, bo Sklad še naprej intenzivno delal na področju izterjave. Delo na izterjavi sredstev od preživninskih zavezancev obsega zelo razdrobljena opravila, saj je vsak preživninski zavezanec samostojen dolžnik. Tako je bilo ob koncu leta 2004 na sodiščih vloženih prek 2.100 izvršilnih predlogov, v letu 2005 pa se bo ta številka gotovo povečala za dodatnih 1.000 izvršilnih predlogov.

Sklad bo intenzivno sodeloval z **nadzornim svetom**, ki ga vodi minister za delo, družino in socialne zadeve, sestavljajo pa ga še predstavnica sindikata, reprezentativnega za območje države, predstavnik organizacije delodajalcev, reprezentativne za območje države, predstavnica skupnosti centrov za socialno delo in predstavnica Ministrstva za finance.

Sklad bo nadaljeval svoje **sodelovanje z institucijami** iz okolja. Pri tem je še posebej pomembno sodelovanje z matičnim Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, centri za socialno delo ter Ministrstvom za finance. Prav tako namerava ohraniti konstruktivno sodelovanje z Ministrstvom za pravosodje ter drugimi institucijami, kot so Zavod za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje (ZPIZ), Zavod za zaposlovanje, Zavod za zdravstveno zavarovanje, Davčna uprava Republike Slovenije (DURS). Sodelovanje omogoča Skladu učinkovitejše delo ter izmenjavo podatkov, izkušenj in znanj.

Sklad bo nadaljeval **mednarodno sodelovanje**, izmenjavo mnenj in izkušenj z drugimi jamstvenimi in preživninskimi institucijami ter drugimi mednarodnimi institucijami. Veliko držav ima na obeh področjih že bogate izkušnje, ki lahko precej pomagajo pri delu obeh skladov.

> Računovodski izkazi za leto 2004 11

Bilanca stanja na dan 31. 12. 2004

A. Sredstva v 1000 SIT

1. Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	18.077
• neopredmetena dolgoročna sredstva	59.062
• popravek vrednosti neopredmetenih dolgoročnih sredstev	46.694
• oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	46.696
• popravek vrednosti opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev	41.287
2. Kratkoročna sredstva; razen zalog in aktivne časovne razmejitve	5.216.582
• denarna sredstva v blagajni	159
• dobroimetje pri bankah in drugih finančnih institucijah	315.065
• dani predujmi in varščine	0
• kratkoročne terjatve iz financiranja	67
• druge kratkoročne terjatve	4.893.995
• neplačani odhodki	7.296
Aktiva skupaj	5.234.659

B. Obveznosti do virov sredstev v 1000 SIT

3. Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve	4.901.359
• kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	7.297
• druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja	4.140.511
• neplačani prihodki	753.551
• pasivne časovne razmejitve	0
4. Lastni viri - sklad namenskega premoženja	333.300
Pasiva skupaj	5.234.659

Izkaz uspeha za leto 2004

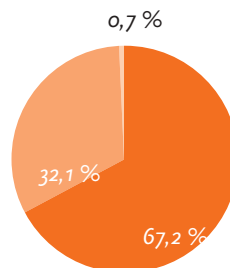
v 1000 SIT

Prihodki iz proračuna RS	1.171.112
Prihodki od subrogacij	558.925
Drugi prihodki	11.838
Prihodki skupaj	1.741.875
Izplačila upravičencem	1.395.372
Dejavnost Sklada	206.395
Odhodki skupaj	1.601.767
Presežek prihodkov nad odhodki	140.108

Prihodki in odhodki

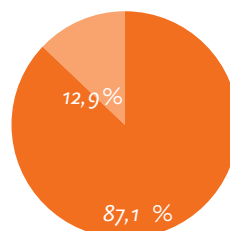
Graf 6: Prihodki Sklada v letu 2004

■ prihodki iz proračuna RS	67,2 %
■ prihodki od subrogacij	32,1 %
■ drugi prihodki	0,7 %
skupaj	100 %

Graf 7: Odhodki Sklada v letu 2004

■ izplačila upravičencem	87,1 %
■ dejavnost Sklada	12,9 %
skupaj	100 %

Revidiranje Sklada

Neodvisna revizijska hiša BDO EOS Revizija d. o. o. iz Ljubljane je marca in aprila 2005 revidirala poslovanje Sklada za poslovno leto 2004. V poročilu je predstavila mnenje, da je bila poraba sredstev Sklada zakonita, namenska, gospodarna in učinkovita.

Izdajatelj: Javni jamstveni in preživninski sklad
Republike Slovenije, april 2005
Za izdajatelja: mag. Lilijana Madjar
Oblikovanje: Borut Kuk, ProArt12 d.o.o.
Produkcija: PR'P, odnosi z javnostmi d.o.o.
Fotografija: Dean Dubokovič

Uporaba podatkov je dovoljena le z navedbo vira.

Published by: Guarantee and Maintenance Fund
of the Republic of Slovenia, April 2005
For the publisher: Lilijana Madjar, M. Sc.
Design: Borut Kuk, ProArt12 Ltd
Production: PR'P, Public Relations Ltd
Photography: Dean Dubokovič

Use of data shall be permitted only by indication of source.